

10 MĂSURI DE DIMINUARE A COSTURILOR ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRE A CALITĂȚII VIEȚII CETĂȚENILOR REPUBLICII MOLDOVA

OPINIA SAVANȚILOR

Având în vedere evenimentele recente, situația socio-economică din țară, discuțiile cu Prim-ministrul Republicii Moldova Pavel Filip, care a cerut elaborarea acțiunilor necesare în vederea detensionării situației din țară, **un grup de experți ai Academiei de Științe a Moldovei au efectuat o analiză și prezintă un studiu a 10 măsuri de diminuare a costurilor și îmbunătățire a calității vieții cetățenilor Republicii Moldova.**

Acțiunile necesare a fi întreprinse de către Guvernul Republicii Moldova pe termen scurt și mediu se axează pe următoarele obiective: Auditarea externă a întregului sector financiar (instituțiile financiare, de asigurări, etc) și a sectorului energetic; Stabilizarea macroeconomică; Energia electrică; Gaze naturale; Carburanți; Diminuarea costurilor serviciilor comunale; Majorarea salariului și indexarea pensiilor; Crearea locurilor de muncă prin liberalizarea sectorului antreprenorial; Reformarea pieței medicamentelor; Sporirea colectărilor la bugetul de stat.

1. Auditarea externă, cu participarea oamenilor de știință din țară, a întregului sector financiar (instituțiile financiare, de asigurări, etc) și a sectorului energetic.

Problemele din sectorul bancar nu se reduc doar la cele trei bănci problematice care vor fi lichidate. Există semne că și în alte instituții financiare există grave probleme. În acest context, pentru a identifica problemele e nevoie de realizat o auditare integrală a sectorului pentru ca ulterior să vină cu măsuri necesare de corecție.

Totodată, în societate s-a acumulat o mare nemulțumire vizavi de prețurile la energie precum și de calitatea serviciilor prestate de către companiile din sectorul energetic. Sunt mai multe semne care denotă un comportament neonest din partea acestor actori economici (gaz, electricitate, petrol). În acest context, se face oportună realizarea unei ample auditări a sectorului energetic pentru a identifica, dacă sunt justificate nivelurile tarifelor la care operează agenții economici din sectorul energetic.

2. Stabilizarea macroeconomică.

În condițiile actuale socio-economice stabilizarea macroeconomică este posibilă doar în cazul unei stabilități financiare sistemice și a unei stabilități monetare. În acest sens, se impun următoarele măsuri:

a. Consolidarea cadrului de stabilitate financiară.

1) Redefinirea rolului Băncii Naționale a Moldovei (BNM) și includerea în mandatul acesteia a obiectivului de asigurare a stabilității financiare, prin realizarea amendamentelor necesare la Legea cu privire la BNM (art. 5), care ar spori responsabilitatea BNM față de acest obiectiv.

2) Elaborarea Rapoartelor de Stabilitate Financiară (luând în considerare experiența țărilor membre ale UE), pentru identificarea și dezvăluirea riscurilor asociate sistemului financiar-bancar. Elaborarea la nivel de act normativ a indicatorilor financiari și de prudență ce prevestesc situații de criză și stabilirea valorilor prag a acestora.

3) Consolidarea cadrului de gestionare a crizelor. Sporirea funcționalității Comitetului Național de Stabilitate Financiară (CNSF) prin intensificarea coordonării între agențiile membre. Elaborarea viziunii de perspectivă și planului de intervenție cuprinzător de soluționare a crizelor financiare de către CNSF, prin identificarea modificărilor necesare în legislație.

4) Consolidarea sistemului de asigurare a depozitelor. Consolidarea finanțării Fondului de Garantare a Depozitelor (FGD), prin dezvoltarea unei metodologii privind fondurile țintă și modificarea legislației privind oferirea unei linii de credit FGD din partea Ministerului de Finanțe. Modificarea Legii privind FGD și Legii cu privire la BNM privind includerea BNM în calitate de sursă suplimentară de finanțare back-up

pentru FGD, precum și majorarea plafonului de garantare a depozitelor în scopul creșterii încrederii în sistemul bancar.

b. Înăsprirea supravegherii bancare.

1) Evaluarea activă a profilului de risc al băncilor. BNM trebuie să evalueze profilul de risc al băncilor, în ceea ce privește riscurile la care acestea sunt expuse, eficacitatea managementului riscurilor și riscurile pe care acestea le prezintă pentru sistemul financiar. Efectuarea analizei lunare a stabilității sistemului bancar bazată pe un set de indicatori financiari și de prudență. Evaluarea trimestrială a vulnerabilităților sistemului la riscul potențial de credit, valutar și de dobândă, pe baza testelor la stres (stress-test).

2) Aplicarea aspectelor macroprudențiale pentru abordarea riscurilor sistemice. BNM trebuie să evalueze riscul într-un context mai larg decât cel limitat la bilanțul contabil al băncilor individuale. Mediul macroeconomic, tendințele business-ului, precum și acumularea și concentrarea riscurilor în sectorul bancar au un impact inevitabil asupra expunerii la risc a băncilor individuale. Datele bancare individuale, datele la nivel de sector, precum și date de trend agregate colectate de către autoritățile de supraveghere ar trebui să fie incluse în deliberările autorităților competente responsabile pentru asigurarea stabilității financiare (indiferent dacă activează separat de autoritatea de supraveghere), pentru a contribui la identificarea și analiza riscului sistemic.

c. Sporirea calității guvernării corporative a băncilor.

1) Dezvoltarea de către BNM a unei concepții consistente privind guvernarea corporativă în băncile din Republica Moldova, aliniată la Principiile Comitetului Basel pentru Supraveghere Bancară CBSB și alinierea reglementărilor bancare în corespundere cu această concepție.

2) Dezvăluirea proprietății și a structurilor de control. BNM trebuie să pună în aplicare în mod ferm și eficient normele legale privind cerințele de identificare a beneficiarilor finali și de control în bănci, acțiuni care ar contribui la îmbunătățirea monitorizării tranzacțiilor cu părțile afiliate și a cadrului global de gestionare a riscului în bănci. Factorii de decizie trebuie să stabilească în calitate de prioritate de top a cadrului de reglementare - dezvăluirea proprietății și a structurilor de control, să dezvolte un plan de acțiuni, să studieze abordări alternative pentru a cere dezvăluirea proprietății și pozițiilor de control. Dezvăluirea acordurilor dintre acționari este, de asemenea, necesară.

3) Eliminarea conceptului de proprietate nominală/deținător nominal din lege. Proprietatea nominală este permisă prin lege, ceea ce contribuie la lipsa de transparență a acționarilor. În realitate este prezentă doar dezvăluirea primului nivel - cel al proprietății nominale, cu societăți off-shore fantomă adesea utilizate pentru a ascunde identitatea proprietarilor reali.

4) Reducerea pragului pentru aprobarea de către acționari a tranzacțiilor de proporții (de exemplu, de la 50 la 25 la sută din valoarea activelor societății), în special în cazul în care vânzarea se face către o parte afiliată. În prezent, această decizie se ia de către consiliul de administrație. Adunarea generală a acționarilor hotărăște cu privire la astfel de tranzacții doar în cazul în care valoarea acesteia depășește 50% din valoarea activelor societății.

5) Sporirea calității consiliilor băncilor. Experiența bancară occidentală sugerează necesitatea efectuării periodice a unor evaluări riguroase ale activității consiliului băncii și membrilor acestora, raportul de evaluare fiind disponibil publicului interesat. Acest lucru este important pentru a asigura că consiliul și membrii săi individuali își exercită sarcinile în mod corespunzător și că în componența consiliului sunt incluse persoane caracterizate prin profesionalism, întrunind, totodată, și alte cerințe specifice înaintate de instituția de supraveghere bancară. Consiliile băncilor ar trebui să-și amelioreze nivelul de calificare și competențe.

6) Constituirea comitetelor de audit în bănci. Comisiile de Cenzori nu pot substitui comisia de audit, constituirea căreia este acum recomandată pe plan internațional. Ținând cont de tendința globală în care rolul și responsabilitatea Consiliului sunt tot mai evidențiate și sporite, eliminarea Comisiilor de Cenzori prin transferarea funcțiilor acestora comitetelor de audit ar trebui să fie considerată ca fiind una dintre opțiunile de politică.

7) Punerea în aplicare a principiilor guvernantei corporative. BNM ar trebui să pună mai mult accent pe promovarea bunei guvernante corporative în bănci și să verifice dacă băncile într-adevăr au adoptat și a pus

în aplicare în mod eficient politicile sănătoase de guvernare corporativă. Recomandăm în această privință elaborarea unui Cod de Guvernare Corporativă pentru bănci, de către BNM în comun cu Comisia Națională a Pieței Financiare, sub formă de template, în baza căruia băncile să elaboreze codul propriu. La elaborarea acestui cod trebuie să se țină cont de Principiile Comitetului Basel pentru Supraveghere Bancară (CBSB) aferente guvernării corporative.

d. Asigurarea stabilității monetare.

Regimul de țintire directă a inflației promovat de BNM pe parcursul ultimilor ani, prin prisma evenimentelor de la sfârșitul anului 2014, începutul anului 2015 și-a dovedit ineficiența pentru menținerea condițiilor de stabilitate economică și dezvoltare economică durabilă.

În aceste condiții, drept o măsură de asigurarea a stabilității sistemului financiar al țării, ar fi modificarea obiectivului fundamental de politică monetară, care ar avea drept scop nu doar menținerea stabilității prețurilor, dar și protejarea economiei de fluctuațiile excesive ale cursului de schimb valutar. Propunem ca BNM să formuleze acum un obiectiv mixt de politică monetară, care pe de o parte, ar urmări stabilitatea prețurilor pe termen lung, iar pe de alta, ar oferi băncii centrale pârghii de intervenție în vederea menținerii prețului monedei naționale în anumite limite prognozabile.

e. Consolidarea pieții asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule și „Cartea Verde”.

Tarifele pentru acest tip de asigurări sunt revizuite anual și aprobate de Comisia Națională a Pieței Financiare. În același timp, în conformitate cu metodologia existentă, tarifele ar trebui să includă costurile asiguratorilor pentru activități de afaceri, care nu pot depăși o treime din totalul tarifului, în timp ce două treimi merg la plata creanțelor de asigurare. Cu toate acestea, în ultimii zece ani, ca urmare a dublării tarifelor, asiguratorii au colectat de la asigurați 3,8 miliarde lei, în timp ce indemnizațiile de asigurări au atins cifra de doar 1,26 miliarde lei. Aceste acțiuni însă nu sunt suficiente. În prezent, a fost adoptată decizia de a majora tarifele actuale cu aproximativ 20%.

3. Energia electrică.

Actualmente, Republica Moldova procură energia electrică cu 0,06795 dolari/kWh sau 1,35 lei/kWh. Consumatorii achită în mediu 2,16 lei/kWh. 80 bani la fiecare kWh revine furnizorilor și companiilor de distribuție sau 60% din costul de import al energiei electrice.

Este necesar să conștientizăm, că costul 1kWh produs la centrala de la Cuciurgan este direct legat de costul gazelor naturale livrate la această centrală. Prin calcule a fost demonstrat că la un cost al gazelor naturale de 157\$/1000m³, excluzând intermediarul Energokapital, **tariful poate fi redus cu 9%**. Însă, în realitate, conform diferitor surse, centrala de la Cuciurgan procură gazele naturale cu un preț mult mai mic. De exemplu, în sursa dată: http://pmrf2.ru/pmrf2/pmrf2.ru/0100_all-articles/shizofreniya-profesionaliki-parnas.htm, se arată, că centrala procură gazele naturale cu un preț special de 42\$/1000 m³. Dacă luăm în calcul acest preț la gaze naturale, atunci 1kWh de energie electrică produsă la centrala de la Cuciurgan ar trebui să coste 2,8 dolari cenți (1,3 cenți costul gazului și 1,5 cenți producerea 1 kWh). Aceasta înseamnă, că prețul pentru energia electrică importată ar trebui să fie cu **58% mai mic**, ceea ce ar conduce la micșorarea tarifului pentru consumatorii finali până la **1,5 lei/kWh**.

De menționat, că dacă centrala de la Cuciurgan ar procura gazele naturale la prețul mediu de piață (250 \$/1000m³), atunci aceasta nu ar mai fi capabilă să concureze. Dacă Republica Moldova nu va reuși în scurt timp să realizeze interconexiunea cu România va fi nevoită să procure energie electrică la prețuri exagerate de mari.

4. Gaze naturale.

Pe parcursul ultimilor 18 luni prețul la petrol a scăzut cu 70%. Deoarece metodologia de calcul a tarifelor la gazele naturale este indirect dependentă de prețul la petrol, prețul de procurarea a gazelor naturale pe parcursul ultimilor 18 luni a scăzut cu 44%. Astfel, Republica Moldova a achiziționat în 2014, 1000m³ de gaze naturale cu 374\$, în 2015 trimestrul I cu 310,9\$, în 2015 trimestrul II cu 252,2\$, iar începând din

trimestrul III 2015 și până în prezent cu 210\$. **De menționat, că în această perioadă pentru consumatorii finali prețul nu s-a redus și din contra s-a majorat cu 9,8% în iulie 2015 pe motivul deprecierii leului față de dolar cu aproximativ 60%.**

Dacă luăm în calcule amendamentul „Furdui”, care a inclus din iulie 2014 o taxă suplimentară pentru transportarea gazelor naturale ce constituie peste 330 mln. lei anual, atunci odată cu anularea acestui amendament se poate de redus tariful pentru consumatori cu cel puțin 5%. Însă, este corect ca banii încasați ilegal prin acest amendament să fie luați în calcul la revederea tarifului și **atunci s-ar putea reduce tariful la gazele naturale pentru consumatori cu aproximativ 10%.**

5. Carburanți.

În ultima jumătate de an, prețurile mondiale au scăzut de patru ori. De exemplu, costul unui baril de țiței Brent a scăzut de la \$ 115 până la \$ 26-28 în ultima decadă pe piața mediteraneeană. Un scenariu similar a fost și pentru cotările produselor prelucrate. Cu toate acestea, în Republica Moldova 1 litru de benzină A-95 a scăzut începând cu vara anului 2014 până în vara anului 2015 de la 18,5 lei la 18,2, iar recent a fost vândut în mediu cu 16,7 lei. Noului guvern i-a fost promisă o reducere suplimentară de 60 bani. Și asta în pofida faptului că valoarea importurilor în doar ultimele șase luni a scăzut de la 9,5 lei pe litru la 5,5-5,7 lei. Aceasta semnifică că dacă la această sumă nu este perceput TVA, atunci la benzinării **benzina A-95 trebuie să fie vândută la ora actuală la prețuri mai mici decât 14 de lei per litru.**

De menționat, că în Republica Moldova prețurile la carburanți sunt mai mici decât în țările vecine (România, Ucraina). Din vară și până în prezent prețul benzinei la pompă în România a scăzut cu peste 22% în pofida faptului că accizele și TVA constituie în jur de 60%. În Republica Moldova accizele și TVA sunt mai mici cu aproximativ 20-25%. Aceasta înseamnă, că carburanții ar mai putea fi ieftiniți cu cel puțin 20%.

6. Diminuarea costurilor serviciilor comunale.

Ministerul Economiei trebuie să elaboreze un mecanism de asigurare a unui salariu minim, care să fie corelat cu varierea cursului valutar astfel, ca populația să poată asigura plata serviciilor comunale și să aibă un nivel de trai decent. **Nivelul serviciilor comunale nu trebuie să depășească 25-30% din salariul minim.**

7. Majorarea salariului și indexarea pensiilor.

Salariul minim garantat în sectorul real al economiei de la 1 mai, 2015 este de 1900 lei pe lună. Salariul minim pentru prima categorie de lucrători în sfera bugetară – 1000 lei pe lună. Majorarea tarifelor la gazele naturale și energia electrică va diminua puterea de cumpărare a cetățenilor, îndeosebi a persoanelor social vulnerabile, după cum este relevat în următorul tabel:

Capacitatea de cumpărare a cetățenilor până la majorarea tarifului după majorarea tarifului			Diminuare
Poate fi cumpărat cu un salariu mediu lunar în economia națională			
Gaze naturale, m ³	797,9	656,6	141,3
Energie electrică, kWh	2863,3	2094,4	768,9
Poate fi cumpărat cu un salariu mediu în sfera bugetară			
Gaze naturale, m ³	715,2	588,6	126,6
Energie electrică, kWh	2566,6	1877,4	689,2
Poate fi cumpărat cu o mărime minimală garantată a remunerării muncii în sectorul real			
Gaze naturale, m ³	335,1	275,8	59,3
Energie electrică, kWh	1202,5	879,6	322,9
Poate fi cumpărat cu un salariu minim pentru lucrătorii din sfera bugetară			
Gaze naturale, m ³	176,4	145,1	31,3
Energie electrică, kWh	632,9	463,0	169,9

Astfel, în cea mai rea situație se află lucrătorii din sfera bugetară, mai ales partea celor cu o remunerare mai joasă. Pentru a consolida protecția lor socială și de a compensa pierderile cauzate de majorarea tarifelor la gazele naturale și energia electrică, este necesar, în primul rând, de a majora salariul minim în sfera bugetară. În rezultatul acestei majorări salariul minim din sfera bugetară ar trebui să ajungă mărimea minimului de existență a persoanelor apte de muncă. Pentru a nu crea o presiune excesivă asupra bugetului de stat, această majorare este necesar de a o efectua treptat pe parcursul a câțiva ani. **În anul 2016, este oportun de a stabili majorarea salariului minim în sfera bugetară la nivelul de 25-30%.** Pentru aceasta în proiectul bugetului de stat pentru anul 2016 este necesar de a prevedea mijloacele bănești corespunzătoare.

În 2016, este necesar de a păstra mecanismul de indexare utilizat în anii anteriori. Potrivit acestuia, coeficientul de indexare se calculează în baza mediei aritmetice a mărimii creșterii Indicelui Prețurilor de Consum (IPC) și creșterea salariului mediu pe economie în anul 2015. În legătură cu faptul, că încă lipsesc datele oficiale privind IPC și salariul mediu (la data de 25.01.2016), calcularea concretă a coeficientului de indexare poate fi efectuată mai târziu. Efectuarea indexării pensiilor la 1 aprilie 2016 va necesita resurse financiare substanțiale, care trebuie prevăzute în bugetul asigurărilor sociale pentru anul 2016.

8. Crearea locurilor de muncă prin liberalizarea sectorului antreprenorial.

Instabilitatea economică, reglementările ineficiente, care adesea au un impact inadecvat; parteneriatul slab și nivelul scăzut de încredere între autoritățile publice și mediul de afaceri servesc ca o barieră pentru inițierea și dezvoltarea întreprinderilor și crearea noilor locurilor de muncă.

Pentru a facilita crearea de locuri de muncă în afaceri, este recomandabil de a implementa, pe termen scurt, următoarele acțiuni:

a. Pentru antreprenori mici – contribuirea la dezvoltarea afacerilor de familie și definirea acestui termen, prin efectuarea modificărilor corespunzătoare în legislația privind antreprenoriatul, precum și facilitarea transferului de întreprinderi prin moștenire sau prin donație, respectiv reducerea impozitului pe succesiune/cadouri.

b. Pentru întreprinderile cu potențial de creștere - contribuirea la dezvoltarea a clusterelor de afaceri. În acest scop este necesară dezvoltarea și aprobarea documentelor de politici - Strategia de dezvoltare a clusterelor, bazată pe Harta de dezvoltare clusterială.

c. Simplificarea procedurii de lichidare a întreprinderi (eliminarea din Registru), deoarece mulți potențiali antreprenori cunosc cât este de ușor să deschizi o întreprindere, dar în același timp, cât este de dificil și costisitor este lichidarea ei oficială. În acest sens, lichidarea unei întreprinderi este un obstacol pentru crearea celor noi.

Totodată, este necesară evaluarea contribuției la completarea bugetului a impozitului pe venit, reținut în mărime de 3% din venitul din activitatea operațională a microîntreprinderilor, care au obținut venit din activități operaționale în sumă de până la 100 000 lei. Considerăm oportună oferirea microîntreprinderilor posibilității de a alege varianta de impozitare (3% din venitul din activitatea operațională sau la cota standard a impozitului din venitul impozabil).

Anumite măsuri pentru compartimentul dat, prezentate mai jos, urmează a fi implementate în termeni cât mai restrânși:

- 1) Dezvoltarea unei campanii pe promovare a consumului de produse autohtone;
- 2) Facilitarea accesului producătorilor interni în rețelele naționale de comercializare;
- 3) Canalizarea fondurilor naționale de finanțare a agriculturii către crearea infrastructurii post-recoltare, inclusiv de depozitare și conectarea producătorilor naționali la infrastructura dată (această acțiune ar permite producătorilor locali să își păstreze recoltele în așteptarea unei conjuncturi favorabile a pieței mondiale);
- 4) Diversificarea geografică a fluxurilor migraționale.

9. Reformarea pieței medicamentelor.

Cetățenii Republica Moldova au acces foarte limitat la cele mai recente progrese din farmacologie – aproximativ la doar un procent. În ultima redacție a Catalogului Național de Prețuri la Medicamente, în prima sa anexă sunt reflectate doar 11751 de poziții înregistrate din cele 350 mii de denumiri înregistrate în lume. În acest scop este necesară coordonarea prețurilor de achiziționare a acestora la Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale (AMDM). În acest Catalog există și o a doua anexă cu prețuri la medicamente în lei și în valută străină. Și aceasta are deja doar 5317 poziții. În realitate pot fi importate doar aproximativ jumătate din acestea.

Problema actuală esențială pentru farmaciști vizează anume aceste prețuri fixe în lei, de la care, conform regulilor în vigoare, nu se pot face abateri nici măcar cu un bănuț. Totodată, importatorilor - angro li se permite o majorare maxim posibilă a prețului producătorului cu 15%, iar farmaciilor – cu 25%. În consecință, potrivit evaluărilor experților farmaciști, deficitul de medicamente în prezent constituie 30-35%.

Procedurile existente de reexaminare a prețurilor aprobate anterior și incluse în acest Catalog sunt extrem de birocratizate și, de regulă, de foarte lungă durată. Și aceasta în timp ce la schimbarea cursului valutei naționale cu peste 5% aceste prețuri trebuie corectate.

Reglementarea pieței medicamentelor necesită o reformă fundamentală. Cu cât aceasta se întârzie, cu atât mai complicată și mai costisitoare va fi achiziționarea medicamentelor necesare.

O analiză detaliată ce vizează piața medicamentelor poate fi accesată la următorul link: http://asm.md/index.php?go=noutati_detalii&n=6676&new_language=0

10. Sporirea colectărilor la bugetul de stat.

Pentru a sprijini acțiunile propuse sunt necesare implementarea măsurilor de sporire a cuantumului și eficacității colectării impozitelor și taxelor. Estimările denotă că potențialul de colectare a impozitelor și taxelor la buget de stat, actualmente, pot crește cu 40-50%. Pentru a explora aceste oportunități se impune o analiză de ansamblu a sistemului fiscal, cu participarea experților delegați de comunitatea științifică, care este gata să contribuie la elucidarea problemelor enunțate. Totodată, anumite măsuri, prezentate mai jos, urmează a fi implementate în termeni cât mai restrânși:

a. Consolidarea administrării fiscale prin lupta cu evaziunea fiscală.

- 1) Organizarea de către Serviciul Fiscal a echipelor mobile de inspectori calificați (4-5 persoane), care vor efectua controale instantanee, pentru verificarea bonurilor de casa, facturilor etc;
- 2) Lupta cu salariile în plic;
- 3) Dezvoltarea infrastructurii cardurilor bancare;
- 4) Obligarea tuturor companiilor să achite salariul prin transferul bancar;
- 5) Majorarea drastică a amenzilor aplicate companiilor care practică ocuparea forței de muncă informală, consolidarea încrederii populației în durabilitatea sistemului pensiilor, implementarea unor rapoarte online prin care populația să poată verifica modul în care sunt cheltuiți banii publici.

b. Modificarea politicii fiscale în scopul colectării veniturilor, dar și a stimulării mediului de afaceri.

- 1) Substituirea unor impozite arhaice (ex. patenta) cu noi forme de impozitare;
- 2) Oferirea agenților economici plătitori de TVA a oportunității de introducere treptată a plății impozitului pe venit de la 0 % la 12 % (pe trepte);
- 3) Scutirea agenților economici pentru 2 ani de contribuțiile sociale pentru fiecare tânăr, angajat în primul an după absolvire.
- 4) Scutirea fiecărui tânăr, nou angajat în termenul de 2 ani după absolvire de la achitarea contribuțiilor sociale.

c. Consolidarea potențialului de export. Trecerea de la exportul materiei prime la produse cu valoare adăugată înaltă.

După cum este cunoscut, începând cu 1 septembrie 2014, a fost pus în aplicare un set de măsuri pentru a crea o zonă de liber schimb cu Uniunea Europeană. Un acord similar este încheiat și cu Turcia. Dar deja în primele patru luni de regim preferențial, începând cu 1 septembrie 2014, pe piața europeană a fost înregistrat un minus de 0,4%. Și aceasta în pofida unui an foarte roditor și a faptului că exporturile către Rusia au fost, practic, reduse. Ca rezultat, unele produse chiar dacă nu au rămas pe câmp, oricum au rămas nesolicitate.

Nu sunt încurajatoare nici rezultatele primelor 11 luni ale anului 2015: pe fundalul unei scăderi totale a exporturilor cu 16,4%, exporturile în UE s-au diminuat de asemenea, cu 2,3%. În Turcia – cu 42,7%. Exportul în Federația Rusă în ultimii 2 ani a scăzut de două ori și jumătate.

În special merită de atras atenția asupra structurii exportului către UE, care este de 1,6 ori mai mic decât importul. Aproximativ 3/4 sunt produsele din materii prime furnizate de client conform documentației sale tehnice (seturi de cabluri pentru vehicule, articole de îmbrăcăminte și tricotaje, pielărie și încălțăminte) și re-exporturi. Din restul exporturilor, 2/3 sunt materii prime (grâu, porumb, semințe de floarea soarelui, nuci, etc.) și 1/3 - sucuri concentrate, ulei de floarea soarelui, vin și zahăr. Restul rămas este în cantități mici.

Trebuie să conștientizăm că Republica Moldova stagnează din punct de vedere tehnologic față de producătorii din Vest. O parte considerabilă a produselor agricole sunt produse în cadrul gospodăriilor casnice. În Europa, subvenționarea sectorului agrar este de zece ori mai mare.

Este necesar nu doar de a obține eliminarea restricțiilor cantitative la exporturile către Federația Rusă, dar, de asemenea, și eliminarea taxelor vamale în conformitate cu normativele OMC, introduse la 1 septembrie 2014.

Academician Gheorghe Duca,
Președintele Academiei de Științe a Moldovei
Tel. 0 (22) 27 03 39, Email: consiliu@asm.md

Dr. hab. Alexandru Stratan,
Directorul Institutului Național de Cercetări Economice,
Tel. 0 (22) 50 11 00, Email: info@ince.md

Dr. Mihai Tîrșu
Directorul Institutului de Energetică
Tel. 0 (22) 72 70 40, Email: tirsu.mihai@gmail.com